

Enheten för miljöskydd
Louise Arbin

Huddinge kommun
E-post: huddinge@huddinge.se

Delgivning via e-post

Tillsyn över kommunens skyldighet att ordna allmänna vattentjänster i området Vidja, Huddinge kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 6 och 51 §§ lagen om allmänna vattentjänster (2006:412), vattentjänstlagen, att

1. vid vite om 4 000 000 kronor förelägga Huddinge kommun (kommunen) att senast den 1 januari 2023 bestämma verksamhetsområde för allmänna dricksvatten- och spillvattentjänster för området Vidja, etapp 2, i Huddinge kommun, samt
2. vid vite om 20 000 000 kronor senast den 31 december år 2025 tillgodose behovet av dessa vattentjänster i området.

Länsstyrelsens motivering

Länsstyrelsen utövar tillsyn över att kommunen fullgör sin skyldighet att tillgodose behovet av vattentjänster enligt 6 § vattentjänstlagen och får enligt 51 § samma lag förelägga kommunen att fullgöra den skyldigheten. Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

Länsstyrelsens beslut om att förelägga kommunen att se till att en allmän vatten- och avloppsanläggning kommer till stånd för fastigheterna inom Vidjaområdet, vann laga kraft den 30 juli 2002. Den förelagda tiden för att färdigställa arbetena var den 31 december 2007. Den 19 december 2007 ansökte kommunen om uppskov med att följa föreläggandet på grund av pågående detaljplanering, enligt vilken första etappen skulle börja byggas ut år 2009. De efterföljande etapperna beräknades påbörjas med ett års förskjutning vardera, vilket skulle ha inneburit att allmän vatten- och avloppsanläggning inom hela Vidjaområdet skulle ha varit i stånd år 2013. Om detaljplanen överklagades kunde utbyggnaden förskjutas ytterligare två år, det vill säga till år 2015. Länsstyrelsen konstaterar att kommunen ännu inte har vidtagit förelagda åtgärder från Länsstyrelsens tidigare lagakraftvunna föreläggande.

Länsstyrelsen har följt upp ärendet och därför kontaktat kommunens va-huvudman, Stockholm vatten AB (SVAB, dotterbolag till Stockholm vatten och avfall AB, SVOA), som i februari 2018 informerat om att det enligt deras plan beräknas dröja till senare delen av år 2025 innan alla etapper är klara och hela Vidjaområdet har kommunalt vatten och avlopp. Detta på grund av att vatten och avlopp planeras att byggas ut samtidigt som kommunens gatuutbyggnad.

Datum
2018-12-21

Beteckning
563-30703-2012

Kommunen har sammanfattningsvis framfört att Länsstyrelsens tidsplan inte är möjlig och presenterar en ny tidsplan i sitt senaste yttrande, enligt vilken beslut om verksamhetsområde kan fattas mellan 31 december 2023 och 31 december 2025, och va-anläggningen för Vidjaområdet tidigast kan vara klar till år 2027.

Länsstyrelsen har beaktat kommunens yttrande och därför anpassat tidsplanen till vad som förmedlades till Länsstyrelsen i februari 2018. Länsstyrelsen anser dock att det inte är rimligt att Vidjaområdet förblir utan allmänna vatten- och spillvattentjänster under ytterligare åtta år, då området enligt Länsstyrelsens tidigare föreläggande skulle ha varit utbyggt till slutet av år 2007 och behov funnits i området sedan åtminstone 1989.

Länsstyrelsen konstaterar att utbyggnaden av allmänna dricksvatten- och spillvattentjänster i Vidja, kontinuerligt har skjutits upp med hänvisning till pågående detaljplanearbete. Även om det är bra att en va-utbyggnad har föregåtts av detaljplanering, så saknas stöd i vattentjänstlagen att skjuta upp en anslutning på grund av avsaknad av detaljplan. Det kommunen anför om att villkor om anslutning bara kan ställas med detaljplan, saknar grund. Krav på anslutning kan, oberoende av detaljplanering, ställas med stöd av miljöbalken och anslutningsavgift debiteras med stöd av vattentjänstlagen. Med detta sagt, har detaljplanen för Vidja etapp 2 vunnit laga kraft den 6 februari 2018. Detaljplanen har en förskjuten genomförandetid på fyra till fem år. Det är rimligt att kräva att området har en fungerande va-anslutning när genomförandetiden inträder, varför kommunen behöver ha beslutat om verksamhetsområde innan dess. I enlighet med va-huvudmannens redovisade utbyggnadsplan från februari 2018 medger Länsstyrelsen ytterligare tid för utbyggnaden av anläggningen till den 31 december 2025.

Det finns därmed fog för att återigen förelägga Huddinge kommun att vidta åtgärder, och nu i förening med vite.

Huddinge kommun ska därför med stöd av 6 och 51 §§ vattentjänstlagen föreläggas att genomföra de åtgärder som beslutats. Vitet ska fastställas till ett belopp som, med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt, kan antas förmå adressaten att följa det föreläggande som är förenat med detsamma. Länsstyrelsen bedömer att 4 000 000 kronor uppfyller det syftet med avseende på kommunens beslut om att fastställa verksamhetsområde senast den 1 januari 2023. Vid vite om 20 000 000 kronor ska kommunen senast den 31 december 2025, tillgodose behovet av dessa vattentjänster.

Redogörelse för ärendet

Den 30 juli 2002 förelade Länsstyrelsen kommunen med stöd av 2 § lagen om allmänna vatten- och avloppsanläggningar (1970:244) att se till att en allmän vatten- och avloppsanläggning kommer till stånd för fastigheterna inom Vidjaområdet i Huddinge kommun, samt att detta ska vara genomfört senast den 31 december 2007 (Länsstyrelsens diarienummer 18491-2000-8205). Av beslutet framgick att för en tidigare begäran från boende i området, daterad den 27 maj

Datum
2018-12-21

Beteckning
563-30703-2012

1987, om tillsyn enligt lagen om allmänna vatten- och avloppsanläggningar hade Länsstyrelsen i sitt beslut den 23 november 1989 konstaterat att det fanns sakliga hälsomässiga skäl att förelägga kommunen om åtgärder, men att kommunen åtagit sig att arbeta fram underlag för att förbättra situationen varför de boendes begäran inte föranledde något föreläggande från Länsstyrelsen.

Länsstyrelsens föreläggande överklagades inte utan vann laga kraft den 20 augusti 2002 (efter tre veckor).

Den 19 december 2007 ansökte kommunen om uppskov så att allmän vatten- och avloppsanläggning för Vidja inte skulle behöva genomföras förrän först efter genomförd detaljplanering (se vidare nedan). I mars 2011 träffade Länsstyrelsen kommunen för att diskutera områdets framtid. Under åren 2012-2017 kontakter boende i området Länsstyrelsen upprepade gånger via telefon och mejl med frågor om, samt klagomål på, avsaknaden av allmänt vatten och avlopp i området.

Den 24 maj 2016 begär Länsstyrelsen in det senaste beslutet om va-verksamhetsområde för Huddinge kommun. Den 30 maj 2016 förmedlar SVAB det senaste beslutet, daterat den 20 juni 2011, vari Vidjaområdet inte omfattas.

Länsstyrelsen yttrar sig den 10 juni 2016 över reviderat va-utbyggnadsprogram för Huddinge kommun (Länsstyrelsens dnr 12375-2016) och betonar då att det är angeläget att Vidjaområdet ansluts så snart som möjligt. Länsstyrelsen framhåller att i synnerhet Vidja bör ha högsta prioritet med tanke på Orslångens dåliga miljötillstånd. Programmet antogs av kommunfullmäktige den 13 februari 2017. Vidjaområdet anges som ”utbyggnad pågår” men omnämns i övrigt inte särskilt.

Den 6 november 2017 beslutade kommunfullmäktige i Huddinge kommun att ta in Vidja etapp 1 i va-verksamhetsområdet.¹ Etapp 1 är nu, i december 2018, anslutet till den allmänna va-anläggningen.

Den 10 november 2017 kontakter Länsstyrelsen SVOA angående Vidjaområdet med förfrågan om datum för när Vidja ska upptas i verksamhetsområdet samt informerar om att Länsstyrelsen nu överväger att förelägga med vite. Mellan november 2017 och februari 2018 kompletterar SVAB ärendet med uppgifter om bland annat tidsplan för etapp 2. Bolagets redovisning har kommunicerats till de klagande som avstått yttrande. SVAB:s tidplan för utbyggnaden samt Länsstyrelsens förslag till beslut om ny tidsplan har kommunicerats till Huddinge kommun den 17 december 2018. Huddinge kommun har yttrat sig.

Områdets förutsättningar

Av handlingarna i detta ärende samt relaterade planärenden framgår sammanfattningsvis följande. Vidja är ett äldre fritidshusområde vid sjön Orslångens sydöstra del, som omfattar cirka 600 tomter. Etapp 1 är det område som ligger söder om Vidjavägen och avgränsas av Lännaskogens naturreservat i sydost, Stockholms stads mark i öster, Vidjavägen i norr och Helmerdalsvägen i väster. Etapp 2 är resten av det idag bebyggda Vidja och etapp 3 omfattar Stockholms stads obebyggda fastigheter. Etapp 2 omfattar området mellan Vidjavägen och

---

¹ se KF beslut daterat 2017-11-06, § 27 samt bilaga 2 till beslutet s. 33.

Datum
2018-12-21Beteckning
563-30703-2012

sjön och rymmer 415 bostadsfastigheter i enskild ägo. Det tidigare fritids-
husområdet har under de senaste åren fått fler permanentboende. Det har bland
annat ökat trycket på de enskilda vatten- och avloppssystemen som idag finns i
området, vilket leder till att vattenkvaliteten i sjön Ormlången försämras. Ormlången
har enligt vatteninformationssystem Sverige, VISS, otillfredsställande ekologisk
status baserad på näringsämnespåverkan på växtplankton.

Uppskovsansökan

Huddinge kommun anför i sin uppskovsansökan sammanfattningsvis att området
är mycket kuperat och föreslår att området förses med lågtrycksavloppssystem
(LTA). För att LTA-system ska fungera bra krävs hög anslutningsgrad, vilket
förutsätter en detaljplan för att möjliggöra större byggrätter. Kommunen anför att
villkor om va-anslutning bara kan ställas med stöd av detaljplan.

Första etappen kommer att påbörjas 2009 under förutsättning att detaljplanen inte
överklagas. De efterföljande etapperna beräknas kunna påbörjas med ca ett års
förskjutning vardera, vilket innebär att en allmän va-anläggning inom hela Vidja-
området kan vara i stånd till år 2013. Om detaljplanen skulle överklagas kan
utbyggnaden behöva skjutas upp ytterligare två år (dvs. till 2015).

Information från Huddinge kommuns webbplats

I Vidja ska ett gemensamt vatten- och avloppssystem samt vägnätet byggas ut².
Utbyggnaden av vägar och vatten- och avloppssystemet kommer ske i etapper.
Först genomförs etapp 2A, därefter 2C och sedan 2B³ (se Figur 1).

Reviderad tidplan

Programsamråd	Våren 2006
Reviderat programsamråd	Sommaren 2007
Plansamråd	7 maj–9 juli 2012
Utställning	14 okt–11 nov 2013
Antagande i kommunfullmäktige	Kvartal 1, 2016
Överklagan till Mark- och miljödomstolen	Juli 2016
Dom Mark- och miljödomstolen	13 november 2017
Överklagan till Mark- och miljööverdomstolen	30 november 2017
Laga kraft	6 februari 2018
Utbyggnad (preliminär tidplan)	Etapp 2A: 2020-2021
	Etapp 2C: 2022-2025
	Etapp 2B: 2023-2025

² <https://www.huddinge.se/stadsplanering-och-trafik/planer-projekt-och-arbeten/pagaende-planer-projekt-och-arbeten-via-lista/trangsund/vidja-etapp-2--omvandling-av-fritidshusomrade/> (2018-11-22)

³ Se figur 1.

Relaterande planärenden

Ett programsamråd genomfördes under våren 2005 som omfattade hela det bebyggda Vidja samt de obebyggda fastigheterna för Stockholms stads mark. Efter programsamrådet och inkomna yttranden togs ett reviderat planprogram fram. Det reviderade programmet gick ut på samråd sommaren 2007. Utifrån programmet delas Vidja in i tre etapper, där etapp 1 och 2 är det bebyggda Vidja, och etapp 3 omfattar Stockholms stads obebyggda fastigheter samt viss privatägd naturmark.

Detaljplanen för Vidja etapp 1 antogs av kommunfullmäktige i juni 2011 och vann laga kraft den 7 januari 2013. Kommunfullmäktige gav då ett nytt planuppdrag för Vidja etapp 2.

Figur 1. Huddinge kommun karta etappindelning etapp 2 A-C:

<https://www.huddinge.se/contentassets/891f266645ea45ada387370d0213b849/etapper-vidja2.pdf>

Detaljplanen för Vidja etapp 2 antogs av kommunfullmäktige den 17 juni 2016 och vann laga kraft den 6 februari 2018. Detaljplanen har en förskjuten genom-

förändetid på fyra till fem år för att kommunen ska kunna bygga ut vägar, vatten och avlopp innan enskilda fastighetsägare börjar bygga, för att undvika problem med framkomlighet och för mycket byggtrafik i området samtidigt.

Yttranden

SVAB, har sammanfattningsvis framfört följande. Huddinge kommun är anslutet till Stockholm Vatten AB:s allmänna va-anläggning. I takt med att kommunen byggs ut måste verksamhetsområdet utökas med de berörda delarna av kommunen. SVAB:s tidplan för att bygga ut vatten och avlopp i området Vidja är enligt följande:

Möjlig inkoppling mot det allmänna va-nätet ligger relativt långt fram i tiden. Detta oavsett om SVAB bygger själva i förväg eller om vi bygger tillsammans med kommunens gatuprojekt. Området är stort och mycket komplicerat. Etapp 2 är därför indelad i tre etapper, etapp 2A-C. Etapp 2 A är den del som kommit längst. Etapp 2B och C har justerats och planeras nu att utföras parallellt, tidigare låg även de förskjutna. Kommunens tidplan för gatuutbyggnaden är enligt uppgift:

Etapp 2A: Detaljprojektering pågår, byggstart 2019, avslut senare delen 2021.

Etapp 2B: Start projektering 2018. Byggstart 2022 och avslut senare delen 2025.

Etapp 2C: Start projektering 2018. Byggstart 2021 och avslut 2025.

Då vatten och avlopp planeras att byggas samtidigt som gatuutbyggnaden, är tidplanen för va-utbyggnaden samma som ovan.

Om SVAB skulle bygga ut allmänt vatten och avlopp i området innan detaljplanen, eller innan gatuutbyggnaden, skulle det innebära stora konsekvenser för samtliga inblandade och förmodligen utan någon tidsvinst. Va-utbyggnaden skulle bli uppemot dubbelt så dyr beroende på hur mycket arbete som måste göras om. Risker med att SVAB bygger ut först är förlorad samordning och höga kostnader om det blir dubbelarbete. Kommunens och SVAB:s projektering hänger ihop. Gatans sträckning justeras i viss mån av detaljplanen och om ledningarna läggs innan planen är klar kan ledningarna hamna fel.

SVAB saknar för närvarande rådigheten över mark att förlägga ledningar i. Ledningsrätt behövs, och med tanke på komplexiteten att få igenom detaljplan för området är det sannolikt att även ledningsrätt inom vägföreningens mark blir en utdragen process. När detaljplanen vunnit laga kraft har SVAB rätt att lägga ner ledningar i gatan utan ledningsrätt, då det blivit kommunens allmänna platsmark. Det är svårt att avgöra vilken process som tidigast ger rådighet, det beror på överklaganden, utfall och handläggningstider i överinstanser.

Vid delning av projekten va/gata behöver mycket redan genomförd projektering göras om. Dessutom är dagvattenfrågan något som måste hanteras gemensamt mellan SVAB och kommunen.

Huddinge kommun yttrade sig över Länsstyrelsens förslag om föreläggande i december 2018 och framförde sammanfattningsvis följande. Med hänsyn till att utbyggnaden av va-anläggningen för de olika etapperna inom Vidja kommer att

Datum
2018-12-21Beteckning
563-30703-2012

kunna vara avslutad vid olika tidpunkter föreslår kommunen att sådant beslut ska delas upp för de olika etapperna inom området. Beslut om utvidgning av verksamhetsområdet skulle då fattas enligt följande:

Etapp	Färdigställd anläggning enligt Stockholm Vatten AB	Beslut om utvidgning av verksamhetsområdet senast
A	2025	31 december 2023
C	2026	31 december 2024
B	2027	31 december 2025

Bakgrunden till kommunens förslag är att det först när den planerade utbyggnaden av anläggningen har kommit så långt att nödvändiga anordningar för fastigheternas anslutningar kan förväntas bli utförda inom en nära överskådlig framtid bör denna bebyggelse tas med i verksamhetsområdet. Så snart en fastighet ingår i verksamhetsområde kan berörda fastighetsägare komma att kräva att förbindelsepunkter genast skall upprättas för fastigheten. Huvudmannen får dock vänta med att utföra de anläggnings- eller utbyggnadsarbeten som är nödvändiga för att fastighetsägaren skall kunna använda va-anläggningen, om arbetena behöver samordnas med andra arbeten och samordningen annars skulle väsentligt försvåras, och utförs i den ordning som följer av huvudmannens utbyggnadsplan.

Att kommunen senast den 1 januari år 2023 ska tillgodose behovet av dricksvatten- och spillvattentjänster inom detaljplaneområdet Vidja torde mot bakgrund av vad som sägs ovan inte vara praktiskt möjligt.

Kommunen hemställer att den tidpunkt då utbyggnaden senast ska vara klar för hela Vidja förlängs till senast de tidpunkter som angivits av Stockholm Vatten AB i närmast ovanstående tabell.

Lagen torde tolkas så att ett föreläggande inte får ha en sådan utformning att adressaten kan antas sakna faktisk möjlighet att följa föreläggandet. Det är inte Huddinge kommun, som är huvudman för den allmänna va-anläggningen i Huddinge kommun utan Stockholm Vatten AB (kommunen äger 2 % av aktierna i Stockholm Vatten AB). Kommunen kan enligt lagen besluta att verksamhetsområdet för de allmänna dricksvatten- och spillvattentjänsterna ska omfatta området Vidja. När väl detta beslut är taget bör *huvudmannen* enligt prop. 2005/06:78 sida 69-70 ha rätt att följa en egen, antagen plan för att ordna en allmän va-anläggning, så länge inte detta görs i syfte att förhåla genomförandet av beslutet om verksamhetsområdet. Huvudregeln om att den behövliga anläggningen skall komma till stånd snarast bör därför enligt propositionen kompletteras med en uttrycklig föreskrift om att arbetena får utföras i den ordning som följer av huvudmannens utbyggnadsplan. Kommunen kan inte med stöd av lagen tvinga ett kommunalt bolag att åta sig uppdraget som huvudman för en allmän va-anläggning. Det innebär att kommunens beslut om verksamhetsområdet alltid måste förutsätta en överenskommelse med den tilltänkte huvudmannen. Om kommunen inte förmår träffa en sådan överenskommelse, måste kommunen själv ta på sig huvudmannaskapet. Då Stockholm Vatten AB följer en egen, antagen plan för att ordna en allmän va-anläggning inom Vidja samt då denna plan

knappast kan sägas ha gjorts i syfte att förhålla genomförandet av beslutet om verksamhetsområde anser kommunen att det föreslagna föreläggandet ska ha den ändrade utformning som framgår av närmast ovanstående tabell.

Utöver det anförda åberopar Huddinge kommun bifogade promemoria upprättad av Stockholm Vatten AB.

SVOA yttrade sig över Länsstyrelsens förslag om föreläggande och framförde sammanfattningsvis följande. **SVOA** bedömer att genomförandet av vatten och avlopp troligen kräver ca fem år per etapp med hänsyn till förutsättningarna i Vidja.

Etapp	Upphandling	Fastställd anläggning
2A	Q3-4 2019	2025
2C	Q3-4 2019	2026
2B	Q3-4 2022	2027

Lagstiftning

I 6 § vattentjänstlagen anges att om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, ska kommunen bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va-anläggning.

Av 51 § vattentjänstlagen framgår att Länsstyrelsen utövar tillsynen över att kommunen fullgör skyldigheten enligt 6 § att tillgodose behovet av vattentjänster. Länsstyrelsen får förelägga kommunen att fullgöra skyldigheten. Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

Beslutande

Beslutet har fattats digitalt av miljödirektör Göran Åström, med handläggare Louise Arbin som föredragande. I den slutliga beredningen har också miljöhandläggare Kerstin Rosén Nilsson och länsassessor Katarina Svedelius, jurist, medverkat.

Hur man överklagar

Detta beslut kan endast överklagas av Huddinge kommun. Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag beslutet meddelades, annars kan överklagandet inte prövas. Länsstyrelsen kommer att, efter rättidsprövning, sända skrivelsen med överklagandet vidare till mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt för prövning.

Datum
2018-12-21

Beteckning
563-30703-2012

Övriga berörda i ärendet, t.ex. boende i området, kan inte överklaga Länsstyrelsens beslut. Däremot kan boende väcka egen talan genom stämning i mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt. Domstolen prövar bland annat tvister om rätt att bruka anläggningen eller villkoren för brukande, skyldighet att betala avgift eller avgiftens storlek, innebörden av avtal som parterna träffat, skadeståndsskyldighet m.m.

För mer information, se www.nackatingsratt.domstol.se/Om-tingsratten/Mark--och-miljodomstolen/VA-mal/.

Om ni vill ha ytterligare upplysningar kan ni vända er till Länsstyrelsen.

Digital kopia:

Huddinge kommun, Per-Erik Björkbacka e-post: Per-Erik.Bjorkbacka@huddinge.se

Huddinge kommun, tillsynsnämnden, e-post: miljotillsyn@huddinge.se

SVAB, e-post: registraturet@svoa.se

SVAB, Göran Thimberg, e-post: goran.thimberg@svoa.se samt

Ressner Juridik AB, Måns Ressner, e-post: ressnerjuridik@gmail.com

Peter Nordlund, e-post: peter.l.nordlund@gmail.com

Curt Carleteg, e-post: curt.carleteg@gmail.com

Carl ZZ, e-post: carl.zz@hotmail.com

Tord Karlsson, e-post: tordkarlsson@hotmail.com

Bilaga

Länsstyrelsens föreläggande om att anordna allmän vatten- och avlopps-anläggning för Vidja-området, Huddinge kommun daterat den 30 juli 2002, dnr 18491-2000-8205.